

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Praznicul Sf. Nicolae la Centrul Arhiepiscopesc-Sibiu

La Centrul nostru arhiepiscopesc din Sibiu praznicul Sf. Nicolae a îmbrăcat haină festivă, el fiind primul prilej de sărbătorire a patronului I. P. S. Sale Dr. Nicolae Mladin, noul Mitropolit al Ardealului.

Încă în ajun, la orele 16,45, preoțimea sibiană — în frunte cu P. C. prot. al raionului Sibiu, Todor Nichifor — se prezintă în Capela Institutului Teologic de grad Universitar. Intr-o atmosferă caldă, ea primește cu troparul Sf. Nicolae pe Inaltul Ierarh, care este urmat de către P. S. Emilian Antal și de P. C. prof. Dumitru Călugăr, secretar arhiepiscopesc.

În numele celor pe care îi reprezintă, P. C. prot. Todor Nichifor face urări Inaltului Ierarh: „In ajun de Sf. Nicolae, patronul I. P. S. Voastre, în numele tuturor preoților din prot. ort. al Sibiului și în special al preoțimii sibiene, precum și al meu personal, Vă rugăm să primiți respectuoase urări de sănătate și zile îndelungate, o dată cu deplinul nostru atașament, rugînd pe bunul Dumnezeu că Vă sporească puterea de muncă la cirna Bisericii ardeleno strămoșești și în îndrumarea preoțimii pe calea păcii și a patriotismului luminat, în slujba propășirii scumpei noastre Patrii”.

Totodată, P. C. Sa oferă Inaltului Ierarh ca dar — din partea preoțimii sibiene — un reușit tablou în carbune al I. P. S. Sale.

Răspunzînd, Inaltul Ierarh mulțumește pentru atenția acordată, spunînd între altele: „Din darul lui Dumnezeu sintem ceea ce sintem și nu prin vrednicia noastră. Ne smerim în fața voii divine, care ne-a chemat la această înaltă treaptă de a sluji Bisericii și poporului... Atașamentul exprimat de preoții sibieni nu este față de o persoană, ci față de funcția și răspunderea pe care persoana conducătoare o are în mijlocul obștei credincioase. E o legătură de solidaritate sufletească pentru interese superioare comune, care ne leagă și ne unește pe toți.

Popas de adîncire a sensului chemării noastre ne oferă și pomenirea Sf. Ierarh Nicolae, care s-a dovedit a fi deosebit de osirduitor în fapte bune, în dăruire totală pentru Hristos și pentru poporul incredințat lui spre slujire, ca și pentru păstrarea adevărului neștirbit al învătăturii celei drepte.

Împreună cu P. C. Voastre, pe care Vă îndemn să fiți veghetori asupra turmei pe care o păstoriți, să căutăm să slujim cu devotament Biserica strămoșească și poporul, spre binele și fericirea scumpei noastre Patrii”.

Tot în ajun, și anume în cadrul rugăciunii de seară, se adună la orele 19,30, în același paraclis, corpul didactic al Institutului Teologic de grad Universitar, în frunte cu P. C. Sa prof. S. Vlad, rectorul Institutului, și studenții teologi.

Inaltul Ierarh este întâmpinat de corul studenților — sub conducerea P. C. păr. prof. Gh. Șoima.

Luînd cuvîntul în numele Institutului, P. C. rector S. Vlad — după ce reliefează poziția și rolul ierarhilor teologi și dascăli în epoca de aur

a Bisericii creștine și în istoria din ultimele decenii a Mitropoliei Ardealului — creionează trăsăturile dominante ale personalității de teolog și dascăl a I. P. S. Dr. Nicolae Mladin, noul Mitropolit al Ardealului. De încheiere, vorbitorul exprimă calde urări Inaltului Ierarh de sănătate, vigoare în muncă și cit mai bogate roade în cirnuirea Bisericii strămoșești din Ardeal, spre binele Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române și ridicarea tot mai sus a scumpei noastre Patrii.

Răspunzînd, Inaltul Ierarh mulțumește pentru urările aduse și dă expresie pregnantă legăturii sufletești cu Institutul teologic, pe care l-a slujit timp de 24 de ani ca profesor. În continuare face câteva sublinieri substanțiale în legătură cu misiunea teologiei ortodoxe în zilele noastre, teologie care are să fie vie și în concordanță cu spiritul vremii pe care o trăim. Studenților teologi le pune la inimă îndemnul de a duce o viață corespunzătoare rostului lor și de a se pregăti în așa fel, încît să devină buni slujitori ai altarelor străbune și cetățeni loiali și patrioți ai scumpei noastre Patrii. Toate acestea le brodează pe fundalul vieții de teolog și de pilduitor viețitor creștin a Sf. Ierarh Nicolae.

În ziua de Sf. Nicolae, Inaltul Ierarh săvîrșește Sf. Liturghie arhierescă împreună cu P. S. Emilian Antal, înconjurat de un sobor de preoți în frunte cu P. C. Păr. vicar arhiepiscopesc Traian Belascu. Predica zilei este rostită de către P. C. Preot duhovnic Dr. Simion Radu, care înfățișează viața și personalitatea Sf. Ierarh Nicolae, făcînd, totodată, bune urări pentru I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului.

După Sf. Liturghie, a urmat o recepție în Reședința mitropolitană.

Luînd cuvîntul, P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belascu mîncecă de la climatul în care se lucrează în colectivitate.

Continuînd firul expunerii, P. C. Sa subliniază că „structura climatului este decisivă pentru poziția și dezvoltarea forțelor creatoare într-o colectivitate”, precum și că împotriva climatului pozitiv „se ridică ... ostilitatea, spiritele negative”, care acționează în chip nefast asupra destinului unei colectivități de muncă. De aceea, pune accent fundamental pe dragoste, care asigură o atmosferă spirituală cu adevărat creștină: „Dragostea frățească, încrederea, modestia, dăruirea de sine în slujba interesului comun, creează climatul necesar desfășurării forțelor creatoare ale fiecăruia și dezvoltării sănatoase a vieții bisericești”.

De încheiere, face urarea: „Inalt Prea Sfințite Părinte, de ziua numelui, să Vă dăruiască bunul Dumnezeu sănătate, curaj și putere să înstăpiniți la Centrul arhiepiscopesc și de aici — prin iradiere — în toată Arhiepiscopia un climat sănătos, o atmosferă de încredere și dragoste!”. Cu referire la dorința Inaltului nostru Ierarh ca toți în solidaritate să slujim interesele superioare ale unității Bisericii strămoșești și ale propășirii Patriei noastre scumpe, precum și ale păcii în lume, vorbitorul încheie cu angajamen-

(Continuare în pag. 2)

Despre profeții Vechiului Testament

Potrivit rolului lor, profeții au fost mijlocitori între Dumnezeu și poporul Israel, fiind chemați la această misiune direct de Dumnezeu, după cum unii dintre ei o mărturisesc în scrierile lor. Prin duhul lor cel puternic, profeții vedeau cele ce vor veni, mîngîind și ajutînd pe cei în suferință.

Profeții nu erau ghicitori retrași de lume prin peșteri, nu făceau vrăji și nici nu bolboroseau cuvinte neînțelese. Ei descriau evenimentele viitoare ca prezente sau chiar ca trecute, fiind anticipate în viziunea lor. Profeții vorbeau despre viitor, aminteau poporului de cele întîmplate și prin ei se descoperea voia lui Dumnezeu în lume. Timpul era sub simțurile lor: *lămureau trecutul, luminau prezentul și anunțau viitorul.*

Profeții Vechiului Testament erau glasul Domnului, care vorbea din înălțimile cerului și mîna ce scria cuvintele lui Dumnezeu. Ei erau glasul cerului ce grăia în palatele împăraților ca și în colibebe ciobanilor, glasul ce răsuna de pe amvonul templului ca și la răspîntiile cetăților: „Mîngîiați, mîngîiați pe poporul meu și-i strigați: munca de rob s-a isprăvit, fărădelegea a fost ispășită” (Is. 40, 1—2). Graiul lor era plin de amenințări cînd era vorba de abateri de la Legea Domnului, dar și de nădejdi. Profeții sufereau pentru popor, fiindcă-l doreau mîntuit și întors pe căile Domnului; ei doreau tuturor pacea, pacea care este rodul dreptății, rodul dreptății care este liniștea și nădejdea în veci de veci.

Profeții erau astfel susținătorii credinței strămoșești și luptători împotriva idolatriilor, converteau pe închinătorii de idoli la adevăratul Dumnezeu. Aduceau aminte trădătorilor jurămintele făcute înaintea altarelor, celor duri le recomanda mila și îndurarea, desfrînaților pocăința, împăraților dreapta ocîrmuire, amintindu-le că „înaintea prăbușirii merge trufia, și semeția înaintea căderii” (Proverbe 16, 18); celor răzvrățiți le da sfatul supunerii și ascultării, iar celor mîndri le propovăduiau umilința.

Profeții nu se sfiau să meargă în fața împăraților și conducătorilor pe care îi dojeneau pentru fărădelegile lor; nu se rușinau să coboare în rîndurile celor de jos ca să-i mustre pentru păcatele lor; certau cu asprime pe bogații care strîngeau averi multe agonisînd cu strîmbătate. Ei mergeau în casele celor săraci și le binevesteau alinarea, vindecau cu puterea Domnului pe cei zdrobiți cu inima, celor robiți le vesteau liberare și celor în lanțuri mîntuire; întregului popor umilit sub jug străin venirea unui izbăvitor.

Profeții nu erau regi, căci n-aveau oști, nu erau nici căpetenii de oști, căci n-aveau spadă. Ei nu erau preoți deoarece nu erau sfințiți în templu de păstrătorii Sfintelor Cărți și nici scribi, căci nu purtau pecețile statului; însă erau foarte adesea oameni simpli, ridicați spontan din mijlocul poporului, fără ranguri, fără bogății și fără urmași. Ei erau glasul ce strigă puternic, glasul ce vorbește singuratic, glasul ce se tînguie, glasul care tună împotriva fărădelegilor, glasul ce cheamă la pocăință, glasul ce făgăduiește veșni-

(Continuare în pag. 2)

PRAZNICUL SF. NICOLAE...

(Urmare din pag. 1)

tul: „Ne angajăm ca să lucrăm mai departe în acest spirit de solidaritate și frație ortodoxă și românească, dăruindu-ne toate forțele lui Hristos și poporului“.

După aceea, ia cuvîntul Inaltul Ierarh. Pornind de la reliefaarea faptului că Sf. Ierarh Nicolae a intrupat Sf. Evanghelie a Mîntuitorului în potrivire cu spiritul epocii respective, I. P. S. Sa stăruie asupra îndatoririi noastre morale de a urma pilda Vlădicului din Mira Lichiei: „Aceste virtuți sintem chemați să le întruchipăm în epoca noastră, epocă în care se desfășoară un progres extraordinar“. De asemenea, declară: „Vreau să fiu un talmăcitor al Evangheliei lui Iisus Hristos pentru cei care azi făuresc o viață nouă, năzuiesc, se străduiesc, se frămîntă, tind spre o viață superioară“.

Arătînd apoi că „în Iisus Hristos noi, credincioșii creștini, avem perspectiva unei desăvîșiri ce nu poate fi atinsă deplin niciodată“, precum și că avem să „privim viața din perspectiva desăvîșirii“, pune apăs deosebit pe faptul că „munca noastră are un sens numai dacă o privim din această perspectivă. În acest caz, știm că ea este direcționată spre un ideal superior“.

În acest spirit continuă: „Dacă toți privim viața din această perspectivă, atunci se creează acel climat spiritual, în care ne simțim bine, în care dispar distanțele ierarhice, pentru că ne simțim împreună lucrători pentru un ideal“.

Aceasta este condiția fundamentală a climatului pozitiv, care scoate în lumină toate capacitățile, toate forțele de muncă, toată puterea de dăruire a fiecăruia, care face să avem bucu-

ria slujirii pentru binele omului, poporului și cel al omenirii întregi.

Intr-un astfel de climat, viața Bisericii noastre va propăși și duhul lui Hristos se va arăta: duh al propășirii, al desăvîșirii.

În spiritul acesta înțeleg să lucrez și vă chem la colaborare.

În lumea noastră, valoarea omului nu se măsoară după averea lui materială, ci după capacitatea lui și după dispoziția lui de a o pune în slujba binelui obștesc. Criteriul acesta îmi va servi la aprecierea fiecăruia.

Sînt fiu de muncitor miner. Toată viața am avut un cult al muncii. Am învățat că cea mai durabilă satisfacție este aceea pe care ți-o dă munca. De aceea, îl simt apropiat de mine, îl apreciez, îl răsplătesc după posibilități pe acela, care este gata să muncească, care pune interesele superioare ale obștii și ale Bisericii mai presus de interesele sale personale.

Vă chem la muncă cinstită, corectă, pentru ridicarea Bisericii și a Patriei. Nu pentru persoana mea, nici pentru alte persoane, ci pentru Biserică și Patrie, pentru realizarea idealurilor acestui veac.

Sînt sigur că clerul și poporul dreptcredincios, Centrul nostru arhiepiscopesc și Institutul teologic își vor da silința să lucrăm în acest spirit. Dumnezeu și Sf. Nicolae să ne binecuvinteze strădaniile noastre, ca să vedem împlinite idealurile Bisericii și ale Patriei. Dumnezeu să vă ajute și să vă binecuvinteze!“.

Privit în ansamblu, praznicul Sf. Nicolae a prilejuit Centrului nostru arhiepiscopesc o frumoasă manifestare de duh creștinesc și românesc, precum și de prețuire și devotament față de noul Mitropolit al Ardealului. Rep.

Despre profeții...

(Urmare din pag. 1)

cia păcii pe pămînt și a bunevoiri între oameni. Și astăzi, ei doresc, prin glasurile făcătorilor de pace, „prefacerea săbiilor în brăzdare de pluguri și lăncile în cosoare; și ca nici un neam să nu mai ridice vreodată sabia împotriva altuia și pravila războiului să nu o mai deprindă“ (vezi Isaia 2, 4; Mihea 4, 3).

Profeții sînt poeți, însă fără să vrea și fără să știe. Ei toarnă din graiurile lor imagini pe care nimeni nu va fi în stare să le născocască. Erau solii trimiși de Dumnezeu să dea de știre celui ce s-a abătut din calea cea dreaptă, erau trimișii Lui pe pămînt.

Profeții erau interpreții și glasul celor ce nu puteau să-și spună cuvîntul, apărătorii celor sărmani și celor ce plîngeau întristați sub călcîiul celui puternic. Ei umblau cu cei flămînzi și obijduiți, strigau vijelios împotriva tiranilor care se desfătau prin împilarea celor slabi. Deși fără ranguri lumești, profeții erau mai presus de regele care nu îndeplinea voia lui Dumnezeu și decît preotul care nu lua seama la poruncile Domnului.

Din pricina spiritului lor intolerant, profeții erau huliți ca dușmani și ocoliți ca leproși: regii îi goneau, preoții îi pizmuiau și bogații îi urau de moarte, iar ei, în ciuda tuturor, anunțau cu curaj mîntuirea celor pocăiți și osînda celor păcătoși, promisă de Dumnezeu. Și ca drept răsplată, mulți dintre ei au primit cununa muceniciei. Astfel, profetul Ilie Tesviteanul a trebuit să fugă de minia groaznică a reginei Izabela care vroia să-i ridice viața; Amos, apărătorul celor obijduiți, a fost prigunit de marele preot Amosia din Betel; profetul Isaia, supranumit și evanghelistul Vechiului Testament, a fost ucis în chinuri groaznice din ordinul regelui Manase; Ieremia proorocul a suferit chinuri în închisoarea regelui Sedechia, iar Sf. Ioan Botezătorul, ultimul dintre profeții Vechiului Testament, care face puntea de trecere spre Noul Testament, încheie viața sa profetică cu capul pe tîpsia adusă în fața regelui Irod.

Cu veacuri multe înainte, profeții Vechiului Testament au vestit venirea unui izbăvitor, venirea lui Mesia, timpul și locul nașterii sau intrării Sale, pentru noi și pentru a noastră mîntuire.

Pr. N. Ciudin

Informații

Din activitatea Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America ar fi multe de încrestat. Înselăm doar două fapte:

Astfel, cu prilejul aniversării centenarului autonomiei Confederației canadiene, parohia ortodoxă română „Invierea Domnului“ din Hamilton a organizat, între 28 august—3 septembrie 1967, o „Săptămîna românească“. A participat la acest eveniment și P. S. Episcop Victorin Ursache, conducătorul spiritual al menționatei Episcopii, care a semnat în Cartea de aur a orașului. În cadrul programului s-a deschis și o Expoziție de cusături naționale, tablouri, publicații românești și diferite lucrări de artă națională românească, cu care prilej au avut loc și o seamă de concerte de muzică populară românească susținute de Ansamblul „Ciocîrlia“ din București.

Aceeași parohie ort. română din Hamilton și-a sărbătorit, în 10 septembrie 1967, „aniversarea a 50 de ani de la înființarea ei“. Cu acest prilej P. S. Episcop Victorin, asistat de P. C. prot. C. Iuga, parohul bisericii, și P. C. pr. N. Cicală și I. Zifcu, a oficiat o Sf. Liturghie arhierescă în prezența a mulți români de pe acele meleaguri, la sfîrșit predicînd despre importanța lăcașurilor de închinare „pentru inobilarea vieții oamenilor și mîntuirea lor sufletească“ (după rev. Credința).

*

Înscriindu-se pe linia strînselor legături pe care I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae Mladin le ține cu preoții și credincioșii, Duminică, 25 noiembrie 1967, după Sf. Liturghie, Inalt Prea Sfinția Sa a vorbit credincioșilor, informîndu-i asupra vieții bisericesti din Arhiepiscopie și din întreaga noastră Patrie.

A arătat astfel solicitările pentru hirotonie ale tinerilor absolvenți de Teologie (12 hirotoniri săvîrșite de I. P. S. Sa în decurs de cîteva luni), despre bisericile care așteaptă pe Arhipăstorul lor să fie sfințite, prima care a avut această bucurie fiind cea din Țapu (prot. Mediaș) etc.

Inaltul nostru Ierarh a vorbit apoi despre vizita pe care a făcut-o cu un anumit prilej Eminenței Sale Episcopului romano-catolic Mar-

De la conferințele preoțești de orient

În luna noiembrie a. c., s-au desfășurat la trele protopopești conferințele preoțești de orientare. Tema conferinței, fixată la timpul cuvîntului de Sf. Sinod al Bisericii noastre, a fost: „Acțiunile recente ale Bisericii Ortodoxe Române pentru apropierea dintre Biserici și pacea în lume“. Ea a stîrnit un deosebit interes în sinul preoțimii, care a lucrat-o cu toată conștiinciozitatea și potrivit îndrumărilor primite de la forurile superioare. Avînd o vădită notă actuală și un bogat material factic — bineștiind că Biserica noastră, urmînd învățaturii Mîntuitorului Iisus Hristos, duce o susținută activitate pentru mai buna cunoaștere și apropiere dintre Biserici, ceea ce contribuie și la pacea lumii —, tema a fost viu dezbătută, trîgîndu-se la fiecare conferință concluziile practice cele mai potrivite. Acest lucru se desprinde din participarea unanimă a preoțimii la conferințe, cit și din numărul mare al celor ce au luat cuvîntul.

La conferințele din cele mai multe dintre cele 15 protopopiate din cuprinsul Arhiepiscopiei Sibului a luat parte și I. P. S. nostru Mitropolit Dr. Nicolae Mladin. Dorind să fie în legătură cit mai strînsă, în contact direct cu preoțimea care trebuie să fie cit mai edificată în toate problemele vieții actuale și pe drumul nobilelor sale îndatoriri, I. P. S. Sa, însoțit de P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belascu, a luat parte la conferințele de la nouă centre protopopești (după ce în septembrie a. c. a fost la conferința de la Brașov). Astfel în 6 XI a. c. la Sibiu, în 9 XI la Agnita, în 10 XI la Făgăraș, în 15 XI la Sf. Gheorghe, în 16 XI la Mediaș, în 17 XI la Tîrnăveni, în 27 XI la Reghin, în 29 XI la Sebeș și în 30 XI 1967 la Alba Iulia.

La toate aceste conferințe, în încheierea dezbaterilor a luat cuvîntul I. P. S. Sa, aducînd completări pe marginea temei și împărtășind preoților prețioase îndemnuri. Din cuvîntările rostite cu acest prilej de Arhipăstorul nostru la cele nouă protopopiate, reținem învățături și sfaturi ca acestea:

După lupte și suferințe seculare, poporul nostru este astăzi întregit, liber, suveran și independent. Datorită progreselor sale economice și culturale, cit și politicele sale înțelepte de pace și colaborare între popoare dusă pe plan extern, Patria noastră se bucură de un prestigiu deosebit pe toate meridianele lumii.

Biserica Ortodoxă Română este autocefală, întreținînd relații prietenești cu celelalte culte din țară și străinătate.

Există două dialoguri pe calea apropierii dintre Biserici: Dialogul dragostei și cel teologic.

(Continuare în pag. 3)

ton Aron de la Alba Iulia, precum și despre vizita Primatului Bisericii romano-catolice din Austria, card. Franz König, care nu de mult a fost oaspetele Bisericii Ortodoxe Române.

Inaltul oaspete austriac a fost primit de Prea Fericitul Patriarh Justinian, înconjurat de I. P. S. și P. S. membrii ai Sf. Sinod, avînd loc convorbiri pe linia mai bune cunoașteri întrelaltă, a apropierii în dragostea lui Hristos și colaborării frățești spre binele și pacea lumii. Vizitînd Mănăstirea Curtea de Argeș, Hidrocentrala de pe Argeș, R. Vilcea, Ploiești etc., Eminența Sa a declarat că „cele văzute în Biserica și Patria noastră i-au lăsat impresii de neuitat“.

Informînd credincioșii și asupra altor evenimente, I. P. S. Mitropolit Nicolae și-a încheiat cuvîntul îndemnîndu-i la viață creștină adevărată, la străduință spre a fi buni fii ai Bisericii și Patriei.

*

Joi, 30 noiembrie 1967, de ziua Sf. Andrei, în capela Institutului nostru Teologic din Sibiu s-a săvîrșit un parastas în amintirea marelui mitropolit Andrei Șaguna.

Studentul teolog Creța Simion din anul IV a rostit cu acest prilej un cuvînt comemorativ, subliniind cu deosebire contribuția mitropolitului Șaguna la unitatea națională și bisericască a românilor transilvăneni.

La 120 de ani de la nașterea lui Gh. Dima

Aducându-ne aminte de marii noștri înaintași și mai ales hrănindu-ne din valoroasa lor moștenire culturală, asigurăm propriei noastre vieți spirituale, ca neam, continuitate și trăinicie. Compozitorul și dirijorul Gheorghe Dima face parte din lungul șir al acestor mari oameni care au deschis drum larg vieții noastre culturale. Se cuvine deci să reactualizăm în conștiință cel puțin câteva date și evenimente din viața acestui clasic al muzicii românești, mai ales că nu de mult s-au împlinit 120 de ani de la nașterea sa.

Gheorghe Dima s-a născut în 10 octombrie 1847, la Brașov, dintr-o familie de negustori. Ghîță a fost cel mai mic dintre cei cinci copii ai lui Nicolae și Zoe Dima. Rămînind văduvă, Zoe Dima avea să-și crească cei patru copii (unul murise) ajutată de tatăl său.

După terminarea studiilor liceale, Gheorghe Dima se înscrie la Politehnica din orașul german Karlsruhe, cu gândul să devină inginer. Dar talentul înnăscut își cerea dreptul său de a fi dublat de o bună pregătire muzicală și Gheorghe Dima părăsește studiile politehnice pentru a se înscrie la Conservatorul din Lipsca.

Deși în orașele germane i se deschideau perspective profesionale frumoase, Gheorghe Dima, la insistențele mamei sale, se întoarce în Brașov unde în anul 1874 este numit profesor de muzică la școlile medii românești ortodoxe. În anul următor este ales și dirijor al corului Reuniunii române de gimnastică și cîntări din același oraș, Reuniune înființată în anul 1868. De acum Reuniunea va face salturi evidente. În programele concertelor apar titluri ale unor mari creații muzicale de circulație universală și, concomitent, titluri ale unor cîntece în stil popular, ca: Hora, Ploaia, ș. a. de Gheorghe Dima.

Muzicianul român își dă seama însă că mai are de studiat. Deși căsătorit, avînd și doi copii, Gheorghe Dima se înscrie din nou la Conservatorul din Leipzig spre a-și termina studiile. Aceasta a fost în anul 1879, an de trei ori îndoliat pentru Dima, căci în decurs de cîteva luni își pierde, pe rînd, soția și ambii copii. Frint de durere, a fost o adevărată minune că muzicianul român din Brașov a mai găsit în ființa sa forța morală necesară continuării studiilor, atît de departe de rudele care îi mai rămăseseră.

Diploma de absolvire obținută în anul 1880 este plină de calificative de apreciere superlativă. Cu o asemenea diplomă, pianistul, cîntărețul, dirijorul și compozitorul Gheorghe Dima putea găsi foarte ușor un angajament în oricare oraș din Europa. Dorul plaiurilor natale însă îl întoarce la Brașov, iar în anul 1881 primește postul de profesor de muzică la Seminarul pedagogic-teologic din Sibiu (astăzi Institutul Teologic de grad Universitar) și apoi în anul 1883, pe acela de dirijor al Reuniunii române de cîntări înființată în anul 1878.

La școală, Gheorghe Dima se impune de la început ca un pedagog iscusit și dirijor deosebit de talentat. Dima reușește să ridice corul Seminarului la un foarte ridicat nivel artistic. Puternicul cor pe patru voci al acestei școli teologice cînta la Sf. Liturghie, la unele serbări comemorative și chiar în concerte propriu zise. Sub conducerea maestrului său, corul Seminarului dă concerte și în deplasare, la Făgăraș, Săliște, Miercurea Ciuc, Brașov și în alte localități.

Atît de avansate erau instrucția și educația muzicală în această școală că unii dintre absolvenții ei, ca Miron Bibu, Ioan Tănase ș. a. aveau să devină ei înșiși întemeietori și dirijori de reuniuni muzicale sau de coruri sătești, rămînînd în permanentă legătură cu profesorul lor, căruia îi solicitau compoziții noi, în special armonizări de colinde și de cîntece populare românești.

În cei 18 ani de activitate, în Sibiu, Gheorghe Dima a compus peste 80 de lucrări muzicale,

între care și multe coruri religioase, ca: Liturghia în Sol-major, 14 irmoase, între care și „De tine se bucură”, priceasna „Cu trupul lui Hristos”, precum și 7 armonizări de melodii bisericești și 10 coruri funebre.

Cît de mult a prețuit Gheorghe Dima cîntările bisericești ortodoxe din Transilvania se vede nu numai din faptul că în timpul întregii sale activități a armonizat sau prelucrat 54 asemenea cîntări bisericești, ci și din studiul „Ce să facem în prima linie pentru îmbunătățirea stării muzicale a poporului nostru”, publicat în anuarul pe 1897—98 al Seminarului pedagogic-teologic din Sibiu. În acest studiu Gheorghe Dima afirmă: „Cîntările bisericești cari le-am moștenit de la moși și strămoși sînt ale noastre și avem în ele o mulțime de motive frumoase și originale și noi trebuie să le conservăm”.

Referindu-se la activitatea concertistică a Reuniunii române de cîntări, care a făcut uimitoare progrese cît a fost condusă muzical de Gh. Dima, amintim că această reuniune avînd adesea în programul său lucrări de mare amploare din muzica universală, ca Missa Solemnis de Beethoven, a concertat nu numai în Sibiu, ci și în alte orașe din Transilvania, iar în anul 1895, împreună cu orchestra orașenească din Brașov a concertat la Ateneul din București. Impresia pe care au produs-o în București îndeosebi cîntecele populare românești armonizate de Gheorghe Dima a fost foarte puternică. La înapoiere spre Sibiu, Reuniunea concertează și în Brașov, înregistrînd de asemenea un mare succes.

În anul 1899 Gheorghe Dima se stabilește în Brașov, împreună cu a doua soție, Maria, n. Bologa, și cu cei patru copii. În locul său, la Seminarul din Sibiu, vine din Brașov tînărul profesor Timotei Popovici.

Gheorghe Dima desășoară și aici o intensă activitate artistică și pedagogică. Se ocupă astfel de corul Gimnaziului român și al școlii superioare de comerț, cu care dă concerte de un nivel artistic remarcabil. Un alt cor cu care se manifestă din plin este corul bisericii Sf. Nicolae. Acest cor cîntă cele două Liturghii. Liturghia în Sol, compusă în Sibiu, și cea în La, compusă în Brașov, de același Gheorghe Dima, dînd chiar și concerte.

Activitatea Reuniunii de cîntări din Brașov a cunoscut și ea, sub conducerea lui Gh. Dima, adevărate succese. Prezentarea operei: O noapte în Granada, de K. Kreutzer, a oratorului Paulus, de F. Mendelsohn-Bartholdy, a baladei Mama lui Ștefan cel Mare și a altor mari lucrări muzicale stau mărturie în acest sens.

Ca moment culminant în activitatea Reuniunii amintim participarea ei la marile serbări culturale prilejuate de organizarea Expoziției din București, în anul 1906, la care au participat și alte coruri de artiști amatori din toate provinciile locuite de români, printre ele Reuniunea din Sibiu, coruri de plugari, ca cel din Ocna Sibiului etc.

Cu acest prilej, la București a avut loc o mare trăire artistică frățească și românească. La acest eveniment patriotic național, Gh. Dima a adus o substanțială contribuție.

Trebuie să spunem că și în Brașov activitatea de creație a lui Dima a fost fecundă, compozitorul scriînd peste 130 de lucrări — originale sau prelucrări. Această activitate de creație nu încetează nici chiar în timpul celor 18 luni, pe care, către sfîrșitul primului război mondial, Dima a fost nevoit să le viețuiască în închisoarea din Cluj, fără nici o vină, numai pentru dragostea față de neamul său. Acolo de asemenea a compus 43 de lucrări muzicale cu un fond sincer religios și cîntecul Dorule, ortacule (pe text propriu).

Dar după osteneli și suferințe, Gheorghe Dima are parte și de recunoașteri oficiale și de sărbătoriri de proporții populare. Astfel scurt timp

(Urmare din pag. 2)

Primul dialog apropie Bisericele în respect reciproc și în conlucrare pentru un țel comun și anume acela al slujirii omului, a poporului, a omenirii, fiecare Biserică păstrîndu-și specificul său, obiceiurile și datinile sale. Al doilea dialog, cel teologic, are ca scop refacerea unității Bisericii lui Hristos, ceea ce însă este un ideal mai greu de împlinit. Deocamdată se cuvine ca în dragoste să slujim binelui comun, propășirii Patriei noastre scumpe.

Actul refacerii unității noastre bisericești din 1948 a fost ceva firesc, căci el a reprezentat împlinirea unei năzuințe permanente a credincioșilor români din Transilvania. Unitatea noastră bisericească are și importanță națională, pentru că, se știe, prin dezbinare religioasă se slăbește și unitatea poporului, iar prin unitate bisericească se întărește și unitatea națională.

Biserica noastră a mers în general pe două linii: Fidelitatea față de legea strămoșească și fidelitatea față de Patrie, de popor, ale cărui interese le-a servit todeauna. Astfel, lucrarea bisericească are și un aspect patriotic.

Porunca zilelor noastre este slujirea obștei, a comunității din care facem parte: solidaritatea tuturor pentru binele general. În colectivitate se realizează și interesul individual, ceea ce învață și Sf. Apostol Pavel cînd vorbește despre „trup” (colectivitate) și „mădular” (individul). Unul fără altul nu pot viețui.

Munca este o creație, iar a fi om înseamnă a crea spiritual și material.

Preotul trebuie să desășoare o activitate creatoare. El trebuie să fie modest și gata oricînd de slujire.

Toate merg spre desăvirșire, tot așa și activitatea preotului. Dacă am făcut pînă acum treabă bună, de acum înainte să facem și mai bună.

Preotul nu trebuie să fie „domn” (domnul părinte), ci adevărat părinte, frate al credincioșilor, îndemnîndu-i cu graiul și cu pilda spre toate cele bune.

Apropierea sinceră dintre păstor și păstoriti este garanția cea mai sigură a reușitei duhovnicești din ogorul spiritual al Bisericii.

Toti avem datoria de a face cît mai mult bine. Prin munca noastră unită, Patria se înalță pe noi culmi de înflorire.

*

Acestea și încă altele multe sînt învățăături și povețe ale unui Ierarh arzînd de dorința de a-și vedea păstoriții săltînd spre noi trepte de zidire sufletească și trupească, pentru ca să se întărească unitatea noastră bisericească în „legea strămoșească” și toți să fim buni credincioși ai Bisericii și fii vrednici ai Patriei noastre scumpe, Republica Socialistă România.

R.

după unirea Transilvaniei cu Patria-mamă sibiunii organizează un concert în cinstea marelui muzician român, programul cuprinzînd numai compoziții scrise în închisoare. În anul 1921 apoi, Gheorghe Dima este numit directorul noului Conservator înființat în Cluj, conservator care astăzi îi poartă numele, după cum același nume îl poartă și două Filarmonici de stat: cea din Cluj și cea din Brașov.

În 4 iunie 1925, cînd moare, Gheorghe Dima era unanim recunoscut ca un clasic al muzicii românești.

Dintre marii interpreți de altă dată ai cîntecelor create de Gheorghe Dima se cuvine să amintim cel puțin pe George Folescu, Lucia Cosma, Veturia Ghibu, Ionel Crișan și Petru Gherman, profesorul diacon în a cărui impresionantă interpretare priceasna „Cu trupul lui Hristos” a răsunit cu putere în marea noastră Catedrală din Sibiu. Cîntăreți soliști, coruri profesionale și de artiști amatori ca și unele coruri bisericești cîntă și astăzi creațiile muzicale ale compozitorului Gheorghe Dima.

Încrestînd aceste rînduri, socotim că ar trebui să ne hrănim încă și mai mult din valoroasa moștenire a clasicilor noștri, inclusiv din opera marelui Gheorghe Dima, pentru ca să asigurăm și în felul acesta cea trăinicie a propriei noastre vieți spirituale de care aminteam la început.

Gheorghe Soima
compozitor

Primii muguri de viață creștină

Noua învățătură adusă de Mîntuitorul Iisus Hristos s-a izbit de o lume căreia i se opunea mai în toate privințele. Învățătura creștină apărea ca ceva nou, ca ceva necunoscut și cu nepuțință de imaginat la un politeist, care era obișnuit cu o sumedenie de zei, care de care mai straniu, fiecare avîndu-și individualitatea sa, între ei petrecîndu-se lucruri asemănătoare celor pe care omenirea le cunoștea: petreceri, certuri, intrigi și aventuri. Evident, morala fiind legată de o asemenea religie ea însăși avea neajunsurile sale, căci ceea ce încerca să mai salveze omenirea de la putrefacția morală spre care alunecase erau unele curente filozofice ca acelea care enunțau renunțarea, filozofarea etc.

Intr-un asemenea climat aveau Sf. Apostoli misiunea de a predica Evanghelia. Apostolii propovăduiesc iubirea și închinarea în duh și adevăr la unul și adevăratul Dumnezeu.

Învățătura Domnului predică blîndețea și iertarea. Nu căuta păturile sociale suspuse, care să-i asigure protecția, ci se adresa fiecărui suflet în parte. Așa se face că învățătura creștină s-a răspîndit cu repeziciune, cîștigînd inimile multora și determinîndu-i la o viață cu totul nouă.

Ca o dovadă a acestui lucru o constituie fresca realizată de H. Sienkiewicz în romanul său *Quo Vadis* (Editura pentru Literatură Universală, traducere de Remus Luca și Elena Lința, cu o prefață de Șerban Velea, București, 1967, p. 551).

Lectura acestui roman ne arată începutul spinos al creștinismului și vrednicia primilor creștini. Vedem zăbindu-se aici două lumi, una care avea să dispară sub negura trecutului și alta căreia i se deschideau largi orizonturi dar care costa multe dureri și jertfe.

Cele descrise în roman ne duc în atmosfera vremurilor apostolice și anume în vechea Romă. Capitala vestitului imperiu latin, ticsită de o pestriță populație, adăpostea în sine o nebănuită mulțime de creștini necunoscuți, care spre a evita groaznicele masacre se adunau în rugăciune prin catacombe și cimitire.

Cum creștinii adesea erau confundați cu iudeii, iar credința lor cu vreo ciudată sectă orientală, erau destul de prudenți, păstrînd în inimile lor cuvîntul Domnului „Fiți înțelepți ca șerpi...“ De aceea mijlocul de recunoaștere a doi creștini constituia un simbol creștin cum ar fi spre pildă peștele. Astfel vedem că în grădina lui Aulus tînăra creștină Ligia desenînd în fața lui Vinicius, pe pămînt, un pește voia să vadă nu cumva acesta e creștin.

Metamorfoza sufletească prin care trece Vinicius este de-a dreptul emoționantă. Prin intermediul a tot felul de mijloace joshnice voia să-și împlinească un gînd meschin, neștiind că perseverența sa în căutarea Ligiei îi va aduce multe dureri, în schimb lîngă care se va preface într-un om nou, întrucît lîngă ea a descoperit înălțimile trăirii creștine.

Profundele probleme care-l zguduie în atmosfera umedă și rece a cimitirului Ostrianum, îi schimbă imaginea momentană în care confunda învățătura creștină cu o doctrină filozofică asemănătoare stoicismului. Dintr-un om crescut într-un mediu războinic, format cu apucături dure, care numai la primirea unei simple vesti neplăcute e în stare să spargă țeastă unui sclav, capabil de cea mai mare grozăvie, ajunge ca după ce intră în contact cu creștinii să se apropie de om, de dorințele lui, eliberînd sclavii de la curtea sa, transformîndu-se într-un om nou, cu toate că la început în împietrirea cugetului său a gîndit că această învățătură nu aduce nimic nou și că e nepotrivită firii sale.

Tipul clasic al patricianului roman este Petronius, bărbat inteligent, instruit, grav și pervers, care deși pînă la urmă recunoaște înălțimea creștinismului, totuși nu putea renunța la deliciile

† Preoteasa Elena Duma născ. Stanca

În dimineața zilei de 29 iulie 1967 s-a stins din viață Elena Duma, născută Stanca, soția regretatului protoiereu Ioan Duma din Petroșani, după o foarte îndelungată boală și grea suferință.

Preotul Avram Stanca din veche familie de preoți ardeleni și soția sa Ioana au fost aduși în Petroșani în anul 1876 de către protopopul Ioan Rațiu din Hațeg, puțin timp după ce s-a început exploatarea cărbunelui în bazinul Văii Jiului.

Din cei 8 copii cîți a numărat familia preotului Stanca, numai 5 au rămas în viață după perioada fragedei pruncii.

Prin frumoasa sa cultură, prin moralitatea desăvîrșită și prin tactul său deosebit, preotul Avram Stanca a reușit în scurt timp să se impună ca o personalitate marcantă. El reușește să înjghebeze încă din 1877 prima școală românească în propria-i casă, lecțiile fiind predate de el și de soția lui, iar din anul 1884 să-i asigure școlii un nou local, prin închirierea unei case țărănești. De asemenea construiește noua biserică de zid, pe care o sfințește în anul 1900 mitropolitul Ioan Meșianu.

În această atmosferă de preocupări de ridicare culturală a elementului românesc, specific orașelor transilvănene din perioada dinaintea primului război mondial, se naște și creștea tînăra Elena, împreună cu frații săi.

Elena urmează școala civilă din Petroșani (școala primară plus gimnaziul) — timp de 8

pe care viața lui îmbuibată i le oferea. Chipul ce ne smulge întreaga noastră admirație este cel al tinerei Ligia, creștină convinsă și virtuoasă, a cărei viață incununată de o eroică virtute o face o demnă urmașă a biblicilor mirosoși. Și-a păstrat curățenia sufletească și trupească în schimbul oricăror sacrificii, *preferînd mai bine moartă decît necinstită*. Viața ei legată de sublima trăire creștină o „transformase într-una din acele fecioare creștine care aveau mai tîrziu să schimbe bătrînul suflet al lumii“ (p. 214).

Mai jos redăm pe scurt un fragment din roman, care descrie momentul în care Vinicius se integrează între creștini, prin impresia pe care i-o produce un moment de rugăciune:

„Deodată, lîngă criptă, fură aprinse cîteva torțe de smoală, așezate într-un mic rug. Se făcu mai multă lumină. Indată mulțimea începu să cînte, la început încet, apoi din ce în ce mai tare, un imn ciudat. Vinicius nu auzise în viața lui un cîntec asemănător. Aceeași nostalgie care-l izbise în cîntecele fredonate aproape în șoaptă de către unii în drum spre cimitir, răzbătea și acum, în acest imn, dar mult mai clară, mai impresionantă, iar în cele din urmă deveni copleșitoare, de parcă odată cu oamenii ar fi început să se tînguiască întregul cimitir, dealurile, văile și toate împrejurimile. Părea un fel de chemare în noapte, o rugăminte umilă de salvare din rătăcire și întineric. Capetele ridicate sus, păreau că văd pe cineva sus de tot, iar mîinile că-l imploră să coboare... În Asia Mică, în Egipt și chiar în Roma, Vinicius văzuse multe temple, cunoscuse diferite religii și auzise o mulțime de cîntece, însă abia aici, pentru prima oară, văzu oameni care nu invocau zeitatea prin cîntec numai ca să îndeplinească un ritual stabilit, ci din inimă, dintr-un adevărat dor după ea, așa cum pot simții copiii dorul după tatăl lor sau după mama lor. Trebuia să fii orb ca să nu observi că oamenii aceia nu numai că-și slăveau zeul, dar îl și iubeau din tot sufletul și acest lucru Vinicius nu-l mai întîlnise pînă acum în nici o țară, în nici un ritual, în nici un templu, căci în Roma și în Grecia, cei care mai cinsteau încă pe zei, o făceau fie să obțină un ajutor, fie de teamă, nimănui însă nici prin minte nu-i trecea să-i și iubească“ (p. 186—187).

Data fiind valoarea acestui roman, lectura lui constituie un prilej de înălțătoare meditație.

Pr. Vasile Petrica

ani, după care continuă studiile la Brașov, la Școala Civilă condusă de D-na Bogdan încă 2 ani și apoi alți doi ani la Sibiu la Școala de menaj fin a Doamnei Cosma. Ambele școli se bucurau de un deosebit prestigiu în Transilvania, ele completînd atît cultura generală cît și cunoștințele sociale și gospodărești.

Dotată de natură cu o frumusețe fizică deosebită și o voce plăcută, tînăra Elena crește și-și desăvîrșește caracterul grețat pe o blîndețe, duioșie și un tact rar întîlnit. Aceste calități impun tuturor celor ce o cunosc și-i atrag stima, dragostea și respectul de-a lungul întregii sale vieți.

La Sibiu cunoaște pe teologul Ioan Duma, fecior de țaran din Boianul Tîrnavelor, președintele Societății studenților în teologie, tînăr cu o vastă cultură, cu care se căsătorește în anul 1912.

Primii ani ai căsătoriei sînt și ei influențați de declanșarea primului război mondial. Pe lîngă plecarea pe front a fraților, în anul 1916 — după retragerea armatelor române care ocupaseră o perioadă de 3 săptămîni Valea Jiului — familia preotului Ioan Duma este obligată să se refugieze la Hunedoara, iar a bătrînului preot Avram Stanca la Sebeș, unde acesta decedează în 24 decembrie 1916.

Reîntorși la Petroșani, la finele războiului, trăiesc din plin bucuria întregirii neamului. Familia Elenei și a lui Ioan Duma crește prin nașterea Voichiței, a lui Șerban și a Iluței.

Ultimul copil — Miorița — născut în anul 1921 moare în fragedă tinerețe, în anul 1927, moarte care o zdruncină moral și fizicește pe Elena Duma, care se îmbolnăvește, boală ce avansează încet și de care nu a scăpat pînă la sfîrșitul vieții sale.

Elena Duma organizează „Reuniunea femeilor ortodoxe“, a cărei președintă a fost. În această calitate duce o acțiune susținută de sprijin a femeilor văduve, bătrîne și nevoiașe. Sprijinită în această calitate cu mult elan de doamnele Letiția Mladin, mama Mitropolitului Ardealului, de Ortansa Popescu, Alice Moga și multe alte femei cu dragoste de aproapele lor, aduce o contribuție importantă în sprijinirea bisericii, ele avînd un rol de seamă la zugrăvirea bisericii din 1924 și apoi la pictura ei (1930—1931).

Elena Duma a reușit să stringă în jurul ei un colectiv larg de sprijin a acțiunilor pe linie culturală. Astfel, au organizat o serie de serbări de popularizare a dansurilor naționale și a pieselor clasice românești, serbări cu scop de binefacere.

Mamă desăvîrșită, bună gospodină, și-a educat copiii în spiritul bunei cuviințe, a respectului față de om și a dragostei față de țară. Ea era cunoscută și stimată de mulți din marii noștri oameni de cultură, ca Nicolae Iorga, Gheorghe Coșbuc, Octavian Goga și mulți alții.

În anul 1950, după ieșirea la pensie a soțului ei, se mută la București, la fiica mai mare — Voichița.

În anul 1957 se stinge din viață soțul ei, protoiereu Ioan Duma.

Înconjurată de dragostea fiicei și a ginerelei ei, cît și a nepoților, Elena Duma numai cu greu mai părăsește casa, boala agravîndu-se din ce în ce mai mult.

În iulie, în durerea grea a întregii familii, a cunoscuților și prietenilor, Elena Duma se stinge din viață, lăsînd în urma ei imaginea unei vieți închinată familiei și societății, Bisericii și patriei, unui suflet cu mare noblețe și a unei suferințe îndurate cu mult stoicism.

Fie-i țărîna ușoară!

N.

Colind

Lerui, Doamne a Lerului
Sus în Poarta Cerului,
Șade Maica Domnului
Lîng-o sită — sită deasă,
Tot din fire de mătăsă,
Floare de făină cerne
Peste văi și deal așterne:
Incît pare țara toată,
Plămădită-ntr-o covată.
Turtă din făină bună
Cu zahăr și cu alună
Și Măicuta Precurată
Turta dulce o arată
Și a dă Fiuțului
Împăratul Cerului
Să se joace El cu ea,
S-o-mpartă la toată lumea.

Z. Lațcu